

Pogovor s prof. dr. Lilian (Lily) Stojanovsko

Nina Kobilica

Kdo je prof. Lily Stojanovska?

Dr. Lily Stojanovska je mednarodno znana znanstvenica, raziskovalka in voditeljica izobraževanja na področju zdravja žensk, menopavze.

Rodila se je v Makedoniji, v Skopju, leta 1952. V Avstralijo se je preselila z družino kot najstnica in je v Melbournu končala osnovno šolo. V gimnazijo je hodila v Beogradu.

Magisterij je končala na De Paul's University v Chicagu. Leta 1985 se je vrnila v Melbournu in nadaljevala podiplomski študij biotehnologije.

Trenutno je profesorica oddelka za biomedicinske znanosti na Victoria University v Melbournu. Je članica številnih organizacij za izobraževanje žensk v srednjih letih. Kot vabljen predavateljica in članica strokovnega predsedstva pogosto sodeluje na mednarodnih kongresih o zdravju žensk v menopavzi, preprečevanju osteoporoze in kardiovaskularnih bolezni pri ženskah v srednjih letih. Svoje bogate raziskovalne izkušnje je prenesla na mlajše kolege in tako z raziskovalno skupino na področju sladkorne bolezni pri ženskah v menopavzi objavila številne prispevke v mednarodno priznanih revijah. Svoje strokovno znanje je uspešno združila s talentom govornice in se v 70-ih prvič preizkusila tudi kot radijska voditeljica. Takšno delo ji je omogočilo še pristnejši stik z njeno rodno državo in Makedonci tako je v 80-ih postala ikona mnogim makedonskim ženskam.

Veliko je pripomogla tudi k boljšim odnosom Makedonije in Avstralije, omogoča številnim tujim študentom projektno raziskovalno delo v Avstraliji. Kot koordinatorka mednarodnega programa Fakultete za Engineering and Science na Victoria Univerzi za tehnologijo je veliko pripomogla za razvoj mednarodnih raziskovalnih projektov in strokovnega sodelovanja med državami bivše Jugoslavije in Avstralije.

Vzporedno je prostovoljno aktivna tudi kot organizator in predavatelj na seminarjih za preventivo kroničnih bolezni žensk v srednjih letih, torej na področju javnega zdravja in izobraževanja. Veliko svojega prostega časa nameni tudi izobraževanju žensk makedonske manjšine v Avstraliji, ker preseljence makedonske narodnosti uči angleškega jezika. Za Avstralce, ki bi se želeli naučiti makedonskega jezika pa organizira jezikovne tečaje.

V zadnjih petih letih je imela strokovne seminarje o kliničnih izsledkih učinkov anti-diabetičnih zdravil pri ženskah v menopavzi in pogostnosti kardiovaskularnih zapletov v Avstraliji, Ameriki, Makedoniji, Srbiji in Črni Gori.

Ste profesorica na Univerzi Victoria v Melbournu in raziskovalka na oddelku za biomedicinske znanosti ... s čim vse se ukvarjate?

Delam s podiplomskimi študenti. Ukvarjam se z raziskovanjem na področju spremembe fiziologije žensk v menopavzi. Moje raziskovalno delo se nanaša na sladkorno bolezen v menopavzalnem obdobju, raziskujem pa tudi na področju raka endometrija in nutricije/prehranjevalnih navad.

Organiziram seminarje v okviru izobraževanja žensk in preventive o zdravem načinu življenja, o fiziologiji menopavze in o zdravi prehrani. Namen je preprečiti kardiovaskularne bolezni v poznem življenjskem obdobju žensk in izobraziti ženske, jih stimulirati k zdravemu načinu življenja. Del raziskovalnega dela je namenjen tudi imunološkim raziskavam raka in biomarkerjev raka endometrija. Veliko mojega časa je namenjenega administrativnemu delu, organizaciji in predstavitvam raziskovalnega dela na kongresih in strokovnih srečanjih.

Kakšen je vaš stik s kliničnim delom?

S kliniki sem povezana kot zunanji sodelavec. V Melbourne naš raziskovalni oddelek sodeluje največ z endokrinološko in ginekološko kliniko. Delo je projektno in navadno se navezuje na točno določen raziskovalni problem. Predmet raziskovanja se vnaprej natančno določi in pripravi se projektna dokumentacija v sodelovanju s izkušenimi kliniki na tem področju. Ta dokumentacija mi vzame veliko časa, vendar je ključnega pomembna, da je natančno zasnovana, ker so od tega odvisni tako rezultati kot tudi financiranje projekta. To vedno pred-

stavlja problem. Natančno in jasno zastavljeni cilji so začetek na poti do uspeha.

Raziskovalno delo bi bilo brez klinične uporabnosti nesmiselno. Hkrati uporabnost rezultatov raziskave v kliničnem delu zagotavlja prodajo zdravila, torej predstavlja vir financiranja raziskovanja. Tako je nujno, da raziskovalci in kliniki sodelujejo.

S kliniki sem povezana tudi preko študentov, ki delajo na klinično-raziskovalnih projektih in sem jim sama mentor. Takrat velikokrat skušam stimulirati klinika, da je komentor. Tako skupaj oblikujemo delovni tim in vsi v timu imamo koristi. Skupaj objavljamo članke. Sodelovanje v raziskovalnem projektu se zdravniku zapiše kot bibliografska enota in šteje za napredovanje na delovnem mestu.

Kako navdušite študente za raziskovalno delo?

Torej v osnovi me sprašujete kako stimuliram mlade k raziskovalnemu delu? Težko. Raziskovanje pomeni trdo delo. Študente je potrebno vseskozi spodbujati in jih motivirati... Delo je včasih enolično in vendar mora biti vedno enako natančno. To je grozna kombinacija. Velikokrat je nujno enake postopke ponavljati in za to, je potrebno veliko samodiscipline in vztrajnosti. Ljudje pa smo po naravi neučakani. Svojim študentom si kot mentor vedno vzornik in velikokrat jim povem, da je bilo tudi zame težko. Za tujko trikrat težje kot za nekoga, ki je domačin in govori materin jezik. Pri raziskovalnem delu je pomembna natančnost in pri pisanju člankov tudi natančno poznavanje vseh nians jezika. To je potrebno tudi za razumevanje literature, za pripravo projektne dokumentacije in prav tako za predstavitev svojih rezultatov. Jezik je tako lahko ovira, vendar z močno voljo in veliko vložene truda se da premagati mnogo katero oviro. Če sem zmogla jaz kot tujka, lahko tudi vi. Motivacija pa prihaja sama od sebe. Prvi rezultati te spodbujajo k nadaljevanju z delom in to te pripelje do končnega rezultata.

Težko je najti primerne študenta za raziskovanje. Vendar ti kot mentorju to močno olajša delo. Vsak mentor si želi zainteresiranega študenta in po možnosti takšnega, ki bi imel žilico za pisanje člankov. Svojim študentom sem na razpolago za vprašanja vsak dan in na elektronsko pošto odgovarjam sproti, navadno v nekaj urah... Obojestransko zainteresiranost je tukaj nujna.

Mariboru imamo »mlado« medicinsko fakulteto in klinični center. Kaj bi svetovali mariborskim študentom, ki bi se želeli podati v raziskovanje?

Pogovarjala sem se z dekanom medicinske fakultete v Mariboru in dekanico zdravstvene šole v Mariboru.

Tudi sama sodelujem tudi pri organizaciji izmenjave raziskovalcev in študentov iz drugih držav. Veliko raziskovalcev prihaja iz Indonezije. Raziskovalno delo je samo po sebi zelo drago. Avstralija podpira tudi tuje študente s sorazmerno visokimi štipendijami.

V splošnem pa bi svetovala, da se fakulteta čimbolj aktivno vključi v obstoječe lokalne raziskovalne projekte in da preko njih išče mednarodne povezave. Prepri-

čana sem, da jim bosta vodstvu obeh fakultet pri tem nudili vso podporo.

Za študente raziskovanje v glavnem pomeni odskočno desko za začetek kariere. Lahko pa je tudi nekaj, ker te veseli, nekaj kar nadaljuješ vse življenje...

Kako ste doživeli Slovenijo...

Slovenija je čudovita in vesela sem, da sem si imela priložnost ogledati Bled, Maribor. Ob tej priložnosti bi se zahvalila tudi prof. Borkotu za čudovit sprejem in organizacijo mojega kratkega bivanja. Upam, da se bom še kdaj vrnila...

Za intervju se vam najlepše zahvaljujem.

Mi je bilo v veselje...